

а) Етичні комітети (комісії), які, як правило, займаються розробкою, здійсненням та моніторингом національних програм етичного спрямування. До складу цих комітетів (комісій) можуть входити представники виконавчої, законодавчої та судової гілки влади, а також у них можуть брати участь організації громадянського суспільства. Як правило, ці комітети не функціонують як постійні установи, але проводять регулярні засідання.

б) Державні установи, що сприяють формуванню високих морально-етичних норм на публічній службі. У деяких країнах створені спеціальні органи, які займаються саме питаннями, пов'язаними з попередженням конфліктів інтересів, врегулювання етичних питань, забезпечення сприятливого етичного клімату на публічній службі. Серед прикладів існує Національне відомство по забезпеченню етичних основ Румунії, Національне бюро з етичних основ Нідерландів, Комітет зі стандартів у публічній сфері Великобританії, Головна комісія з етики Литви тощо [3]. Функції цих органів можуть різнитися. Одні займаються тільки виробленням рекомендацій для здійснення етичних реформ, однак не мають повноважень для впровадження в життя своїх рекомендацій. Інші відповідають і за розробку, і за реалізацію етичних норм, і за контроль за їх дотриманням. Однак, незалежно від функцій, усі вони є вельми важливими у процесі проведення етичних реформ на публічній службі [2, с. 65].

Отже, слід зазначити, що у європейських країнах панують спільні підходи до інституційного забезпечення доброчесності на публічній службі. Більшість країн ЄС від перших кроків реформування публічної служби прагнуть рухатися шляхом побудови демократичного прозорого управління державою та створення якісно нового доброчесного інституту публічної служби, в якому мають забезпечуватися пріоритети загальнолюдських цінностей. Для України, яка переживає період серйозних суспільних трансформацій, важливо вибудовувати публічну службу на засадах доброчесності, відкритості, гуманізму, справедливості, соціального партнерства, прозорості. Засади доброчесності повинні бути покладені в основу професіоналізму сучасного українського публічного службовця.

Список використаної літератури

1. Мошенський С. З., Нонік В. В., Сергієнко І. Г. Правовий механізм регулювання професійної етики в системі державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 6. С. 116–121.
2. Сорокіна Н. Г. Морально-етичні основи публічної служби в умовах трансформації влади в Україні : монографія. Дніпро : Грані, 2020. 224 с.
3. Cardona Francisco. Anti-corruption policies and agencies. *Centre for Integrity in the Defence Sector*. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/7/pdf/200724-BI-GGG3-en.pdf

Тетяна ТАРАСЕНКО

д.держ.упр., доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування, НТУ «Дніпровська Політехніка»

Владислав ТАРАСЕНКО

студент, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

ЦИФРОВЕ МАЙБУТНЄ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Із поширенням практики застосування штучного інтелекту (ШІ) в процесах реалізації завдань і функцій держави розпочато нову сторінку в історії публічного управління та адміністрування. Передові цифрові технології значно змінили та продовжують змінювати процедури надання публічних послуг, забезпечення взаємодії органів публічної влади та громадян, залучення громадян до управління суспільними справами. Поняття «цифрова громадськість» та

«цифрова адміністрація» знаходять широке відображення в сучасних дослідженнях, в яких розглядаються перспективи розвитку публічного управління та адміністрування.

В Європейському Союзі все більше уваги приділяється регулюванню питань, пов'язаних із застосуванням ШІ (декларація про співробітництво з ШІ, прийнята всіма державами-членами ЄС, Норвегією та Швейцарією (квітень 2018 р.), повідомлення «Штучний інтелект для Європи» (квітень 2018 р.), Узгоджений план розвитку та використання штучного інтелекту, виробленого в Європі (грудень 2018 р.), визначення цифрової стратегії ЄС у повідомленні Європейської Комісії «Формування цифрового майбутнього Європи» (лютий 2020 р.), Біла книга зі штучного інтелекту – Європейський підхід до досконалості та довіри (лютий 2020 р.) та ін.). Загальною метою втілення завдань щодо цього є досягнення провідної ролі ЄС у сфері розвитку та розгортання передового, етичного та безпечного ШІ, що сприяє підходу, орієнтованого на людину на глобальному рівні [1, с. 7]. До основних завдань порядку денного віднесено заохочення всіх держав-членів ЄС до розробки своєї національної стратегії ШІ, ухвалення спільних індикаторів для моніторингу та аналізу успішності таких стратегій. З метою забезпечення моніторингу розвитку, впровадження та впливів ШІ створено службу знань Європейської Комісії (AI Watch) [1, с. 7; 2]. Окрему увагу приділено вивченню потенціалу ШІ в публічному секторі, зокрема можливостей, здобутків, бар'єрів використання ШІ як з боку «користувача», так і з боку «регулятора» [1, с. 7]. У Білій книзі штучного інтелекту відзначено важливість для публічних адміністрацій, лікарень, комунальних послуг, транспорту, структур фінансового нагляду, інших сфер, що становлять суспільний інтерес, застосування ШІ у своїй діяльності [1, с. 7; 6]. Йдеться про формування механізмів управління та нормативно-правових засад, необхідних для захисту прав людини та етичних норм застосування ШІ, особливо в чутливих сферах політики, сфері взаємовідносин публічної адміністрації та громадян [1, с. 8]. До основних пріоритетів політики ЄС у цьому напрямі віднесено надання послуг на основі ШІ, втілення підходу до уряду (урядів) як платформи, що стимулює розвиток ШІ в Європі, забезпечення державного фінансування інновацій та надійності ШІ [1, с. 84].

На порядку денному формування єдиних європейських підходів до публічного управління на засадах широкого використання ШІ, належного врахування можливого соціального та економічного ефекту такої практики в сфері публічних послуг. Досвід свідчить про неоднорідність впровадження та використання ШІ в європейських країнах (за обсягами та технологіями) [1, с. 84]. До основних потенційних плюсів використання ШІ в публічному адмініструванні дослідники відносять переваги ефективності та продуктивності, переваги визначення ризиків та моніторингу, переваги економічних вигід, переваги обробки даних та інформації, переваги обслуговування, переваги прийняття рішень, переваги залучення та взаємодії, переваги стійкості, переваги для суспільства в цілому [9, с. 17].

Дослідження різних аспектів запровадження цифрової парадигми, становлення цифрової та інтелектуальної адміністрації, «штучного розсуду» в адміністративному процесі в умовах нової інформаційної комунікації, загалом актуалізація розвитку теорії, зокрема розробки міждисциплінарних основ застосування ШІ в публічному управлінні та адмініструванні стає предметом зростаючої уваги науковців [4, с. 55; 8; 9, с. 17]. Особливо підкреслюється запит на більш активні наукові розвідки за напрямом вивчення конкретних форм ШІ в публічному управлінні, управління ризиками та оцінювання впливу широкого використання ШІ на ефективність публічного управління [9, с. 17]. Науковий та практичний інтерес викликає феномен «штучного розсуду» в процесі прийняття рішень в умовах цифровізації, який несе позитивний вплив на ефективність адміністративного процесу й водночас загрозу для забезпечення справедливості, керованості, політичної доцільності [8, с. 1, 11–12]. Звертається увага на формування нового типу бюрократії під впливом автоматизації роботи службовців, особливо що стосується сфери публічних послуг, що має наслідком появу нових ризиків, пов'язаних із цифровим адміністративним розсудом [3]. Особливого значення набуває проблема етики, підзвітності та відповідальності в умовах широкого використання ШІ в професійній діяльності службовців [7]. Враховуючи зазначене серед основних викликів, на яких акцентується увага науковців, є необхідність подальшого вивчення впливу ШІ на структуру

бюрократії, визначення цілей застосування ШІ, узгодження цінностей публічного управління з можливостями та здобутками ШІ у цій сфері [3, с. 759; 5].

Отже, вплив ШІ на систему публічного управління та адміністрування значно змінює процеси формування та реалізації публічної політики у різних сферах, систему надання публічних послуг, організацію взаємодії публічної адміністрації та громадян. Відповідно сьогодні висувуються нові вимоги до організації робочого місця, компетентностей публічних службовців, системи їх професійного навчання. Зазначене відкриває нові перспективи та інтеграційний вектор подальшої трансформації публічного управління в Україні на основі спільних європейських підходів у цій сфері.

Список використаної літератури

1. AI Watch Artificial Intelligence in public services Overview of the use and impact of AI in public services in the EU. Science for Policy Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, 96 p. URL: https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/document/2020-07/jrc120399_Misuraca-AI-Watch_Public-Services_30062020_DEF_0.pdf
2. AI Watch. European Commission. URL: https://ai-watch.ec.europa.eu/index_en
3. Bullock J. B. Artificial Intelligence, Discretion, and Bureaucracy. *American Review of Public Administration*. 2019. Vol. 49(7). 751–761. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0275074019856123>
4. Corvalán Juan Gustavo Digital and Intelligent Public Administration: transformations in the Era of Artificial Intelligence A&C: *Revista de Direito Administrativo & Constitucional*. Belo Horizonte. 2018. ano 18, n. 71, p. 55–87, jan./mar. DOI: 10.21056/aec.v18i71.857.
5. L'intelligence artificielle dans l'administration publique : opportunités et préoccupations. Chaire de recherche sur l'administration publique à l'ère numérique. Bullock, J. B. Artificial Intelligence, Discretion, and Bureaucracy. *American Review of Public Administration*. 2019. Vol. 49(7), 751–761. URL: <https://www.administration-numerique.chaire.ulaval.ca/recherches/lintelligence-artificielle-dans-ladministration-publique-opportunités-et-preoccupations>
6. Livre Blanc Intelligence artificielle Une approche européenne axée sur l'excellence et la confiance. Commission Européenne. Bruxelles, le 19.2.2020 COM(2020) 65 final. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_fr.pdf
7. Regan Priscilla M., Subgroup on Ethics and Bias Chair; and Karl Maschino A Public Administrator's Practical Guide to Ethics and Artificial Intelligence. *AI and Its Impact on Public Administration. Standing Panel on Technology Leadership*. National Academy of Public Administration. April 2019. P. 17–23.
8. Young Matthew M., Bullock Justin B., Leczy Jesse D. Artificial Discretion as a Tool of Governance: A Framework for Understanding the Impact of Artificial Intelligence on Public Administration. *Perspectives on Public Management and Governance*. 2019. 1–13 doi:10.1093/ppmgov/gvz014.
9. Zuiderwijk Anneke, Chen Yu-Che, Salem Fadi Implications of the use of artificial intelligence in public governance: A systematic literature review and a research agenda. *Government Information Quarterly*. Volume 38. Issue 3. July 2021. 101577. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2021.101577>.

Олена ХВАТОВА

аспірантка кафедри публічного управління та права,
КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР»

ДОСВІД ПОЛЬСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ: ОРІЄНТИР ДЛЯ УКРАЇНИ

Становлення демократичної, соціальної та правової України потребує серйозного оновлення державної служби, підвищення ефективності виконання державних завдань та функцій щодо забезпечення прав, свобод та інтересів громадян, надання відповідних адміністративних послуг.